

Előterjesztés
**a BFT 2023-24. évi fejlesztési forrásából megvalósuló társadalmi-
gazdasági tanulmányok teljesítéséről**

Jelen előterjesztés keretében a BFT térségfejlesztési forrása keretében támogatott térségi kutatásokról kívánunk tájékoztatást adni.

- A 2023. évi térségfejlesztési forrás terhére 3 kutatás/elemzés készült el és kerül bemutatásra.
- A 2024. évi térségfejlesztési forrás terhére jóváhagyott 3 kutatási témából jelen időpontig 1 elemzés készült el és kerül ismertetésre.

A Tanács ülés időbeli korlátja miatt a tanulmányok részletes bemutatására külön szakmai napot szerveztünk a BFT tagok részére 2025.05.21-én.

A 2023. évi fejlesztési forrásból megvalósított tanulmányok ismertetése

A Balaton Fejlesztési Tanács 2023. február 17-i ülésén, az 9. napirendi pont keretében, az 5/2023. (02.17) BFT határozatban döntött arról, hogy a 2023. évi térségfejlesztési forrása terhére 10 millió forintos keretet különít el a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben végrehajtandó gazdaság-szociológiai kutatások elvégzésére.

A 2023. évi kutatási keret terhére három vizsgálati modul került kijelölésre:

1. modul: Területi tervezés megalapozása a jövő Balatonjáért

A területfejlesztés és a települési önkormányzatok kapcsolata a Balaton Kiemelt Térségben
c. tanulmány (munkaszervezeti megvalósításban)

A munka kutatási előzményét egy 2022 évben készült, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet valamennyi településére egységesen kiterjedő, a településvezetők helyszíni-személyes megkérdezésén alapuló kérdőíves technikájú adatfelvétel, és annak eredményei biztosították. A társadalmi-gazdasági folyamatok alakulása, az önkormányzati választások eredményei és a hazai területpolitika formálódása révén létrejövő változások nyomon követése, monitorozása érdekében szükségessé vált a 2022 évi vizsgálat egyes tartalmi elemeinek frissítése, a megújult településvezetői státuszcsoporthoz település és térségfejlesztéssel összefüggő elképzeléseinek feltárása és az együttműködések lehetőségeinek megragadása is. A munka módszertani háttérét a statisztikai adatok elemzése mellett leköszönő polgármesterekkel készült mélyinterjúk, mikrotérségi fókuszcsoporthoz beszélgetések (településvezetői fórumok) valamint online településvezetői kérdőíves felmérés biztosította. A kutatás révén megszerzett ismeretekkel a települési önkormányzatokat kívánunk támogatni a Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja c. tervanyag 2025-2026-ban esedékes felülvizsgálatához és módosításához, emellett a Balaton Fejlesztési Tanács decentralizált forráskihasználási tevékenységéhez is megkísérünk ajánlásokat megfogalmazni. Mindezeket túlmenően úgy véljük, hogy egy ilyen elemzés eredményei alkalmasak lehetnek a hazai területfejlesztési politika országos szintű döntéshozatali folyamatainak támogatására is.

2. modul: Kiemelt térségek együttműködésében zajló fejlesztések előkészítését szolgáló kutatások

Belső periferia kiemelt térségek között? – A Sió-völgy társadalmi-gazdasági helyzetképe és fejlesztéspolitikai szerepe c. tanulmány (munkaszervezeti megvalósításban)

A Sió-völgy térségének túlnyomó része nem tartozik a Balaton Kiemelt Üdülőkörzethez, azonban a Sió-csatorna elhelyezkedése, vízgazdálkodási funkciója, valamint a siómenti településkör, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet somogyi háttértelepüléseivel rokon, belső perifériás jellege révén a Balaton térségével szoros kölcsönhatásban lévő területként azonosítható. A térség sajátossága továbbá, hogy északi és déli peremterületei két kiemelt térség, a Balaton és a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség részét képezik. A kutatás keretében arra vállalkoztunk, hogy a Balatonnal kapcsolatos munkáinkban alkalmazott területi elemzési eszközkészlet segítségével feltárjuk, hogy a Sió-völgy társadalmi-gazdasági adottságai révén alkalmas és célszerű tere lehet-e egy egységes területfejlesztési programnak mely magába foglalja a Sió vízügyi infrastrukturális fejlesztését és a hozzá kapcsolódó gazdaságfejlesztési beavatkozásokat is. Az elemzés módszertani bázisát a nyilvánosan elérhető területi statisztikai adatok valamint a Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer Sió-völgyi térségre vonatkozó célzott elemzése, a történeti földrajzi háttér feltárása, fejlesztési dokumentumok tartalomelemzése, szakértői interjúk valamint szakmai workshop képezte. A munka egy siómenti, ezáltal a Balaton vízszintszabályozási kérdéseire szervesen kapcsolódó Dél-dunántúli belső periféria térségre vonatkozó integrált, a területfejlesztés intézményi szereplői és az ágazatok kooperációjával megvalósítható fejlesztési program helyzetértékelő, megalapozó dokumentuma lehet.

3. modul: A Balaton rendhagyó helyi társadalmának alakulása

„Törésvonalak és konfliktuszónák: a Balaton környéki települések helyi társadalmának átalakulása” c. elemzés (a Médianegyed Egyesület teljesítésében)

A Balaton térségi társadalom az Ügynökség által több tanulmányban feltárt dinamikus átalakulása számos speciális, lokális konfliktust eredményezett a balatoni településeken. E sajátosan balatoni konfliktusok a regionális és az országos szintű nyilvánosságban is megjelentek, érdemben formálva a Balaton térségéről szóló társadalmi diskurzusokat. A konfliktusok és az arról szóló kommunikáció mibenlétének és tovagyűrűző hatásainak megértése érdekében a tudományterület elismert, a Balaton térségével is több kutatási programban foglalkozó szakértői kerültek megbízásra egy átfogó kutatás lebonyolítására. A munka keretében egy részletes, médiatartalom-elemzésen alapuló, kommunikációs elemeket vizsgáló konfliktustérkép mellett három tipikusan balatoni település érdekkonfliktusainak helyszíni, kvalitatív vizsgálata készült el. Ezekon kívül egy a térségmenedzsmentben is hasznosítható javaslatcsomag is megfogalmazódott a lokális társadalmakban kialakuló sajátos konfliktusok policy szintű kezelésére.

A 2024. évi fejlesztési forrásból megvalósított tanulmány ismertetése

A fentiekon túl a Tanács 2024. február 16-i ülésén a 7. napirendi pont keretében, a 4/2024. (02.16.) BFT határozatban döntött a 2024. évi kutatási keretből megvalósítandó kiemelt térségi gazdaság-szociológiai kutatásokról. A 2024. évi forrásból megvalósításra kerülő kutatások közül jelen előterjesztés az 1. számú modulra terjed ki. Mivel a 2024. évi fejlesztési forrásból megvalósuló további kutatások (munkaerőpiaci elemzés, vállalkozói szektor felmérése) lebonyolítása jelenleg is folyamatban van és tervezetten 2026-ban zárulnak, ezért várhatóan a jövő évben kerülnek előterjesztésre Balaton Fejlesztési Tanács számára.

1. modul:

A 2022. évi népszámlálás eredményei a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben (munkaszervezeti megvalósításban)

A tradicionálisan évtizedenként lebonyolításra kerülő országos népszámlálások adatfelvételei és adatközlései révén olyan, a censzusokhoz kötötten publikált társadalomstatisztikai indikátorok elemzésére nyílt lehetőség, melyek az Ügynökség éves rendszerességgű területi monitoring tevékenysége során elemzett adatkörökön érdemben túlmutatnak. Az adatfelvétel módja és időpontja tekintetében is rendhagyó 2022. évi népszámlálás, a Balaton Kiemelt Térség társadalmi viszonyainak számos körülmény által befolyásolt dinamikus fluktuációja idején valósult meg. A kiemelt térség társadalmi folyamatainak megismerése és megértése érdekében fontosnak tartottuk az évtizedes rendszerességgel publikált indikátorok mélyelemzését.

A munkában a Balaton térségére fókuszálva részletesen vizsgáltuk a 2022. évi census alábbi adatköröit:

- ingázás, gazdasági aktivitás
- lakáshelyzet, lakásállomány
- iskolai végzettség
- nemzetiségek
- vallások, felekezetek

Az elemzési munka eredményei beépülnek a 1685/2022. Kormányhatározattal elfogadott Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja kötetének jogszabály által előírt 2025. évre tervezett felülvizsgálatába.

A tanulmányok disszeminációja és elérhetősége

Az elkészült zárótanulmányok a jelen előterjesztés mellékletét képezik. Az elkészült vizsgálatok dokumentációja elérhető a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft. Társadalomtudományi Kutatócsoportjánál.

A Társadalomtudományi Kutatócsoport által megvalósított modulok kutatási eredményei részletes tárgyalására az írásos előterjesztés mellett a 2025. május 21-én szervezett szakmai napon is lehetőség nyílik. A szakmai napon elhangzott előadások megtekinthetők a balatonregion.hu honlapon. A 2023-as forrásból készült társadalmi-gazdasági tematikájú tanulmányok közül a *„Törésvonalak és konfliktuszónák: a Balaton környéki települések helyi társadalmának átalakulása”* című munka a 2025. január 24-én, Siófokon megtartott területfejlesztési konferencián bemutatásra került egy prezentáció keretében, így a szakmai napon ennek bemutatásától eltekintünk. A prezentáció a konferencia honlapján, míg a tanulmány kötetei a Társadalomtudományi Kutatócsoportnál érhetők el.

Siófok, 2025 május 19.

Balatoni Integrációs Kh. Np. Kft.

Készítette: Társadalomtudományi Kutatócsoport

Határozati javaslat

...../2025. (05.27) BFT határozat

a BFT 2023-24. évi fejlesztési forrásából megvalósuló társadalmi-gazdasági tanulmányok teljesítéséről szóló előterjesztést megtárgyalta és az alábbi határozatot hozta:

A Tanács az előterjesztés részét képező, 2023. és 2024. évi fejlesztési forrásából megvalósított alábbi tanulmányok teljesítését elfogadja:

- 2023/1. modul: Területi tervezés megalapozása a jövő Balatonjáért - A területfejlesztés és a települési önkormányzatok kapcsolata a Balaton Kiemelt Térségben c. tanulmány
- 2023/2. modul: Kiemelt térségek együttműködésében zajló fejlesztések előkészítését szolgáló kutatások - Belső periferia kiemelt térségek között? – A Sió-völgy társadalmi-gazdasági helyzetképe és fejlesztéspolitikai szerepe” c. tanulmány
- 2023/3. modul: A Balaton rendhagyó helyi társadalmának alakulása - „Törésvonalak és konfliktuszónák: a Balaton környéki települések helyi társadalmának átalakulása” c. elemzés
- 2024/1. modul: A 2022. évi népszámlálás eredményei a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben

Felelős: Dr. Molnár Gábor ügyvezető

Határidő: értelem szerint